

vani naš tovariš g. Kuhar Blaž, nadučitelj pri D. M. v Polji, in pred nekaterimi dnevi vrli ud g. Kavšek v Vinici. Ohranimo jima bratovski spomin!

Odbor „Slov. učiteljskega društva“ je pa tudi skrbel, da svojim udom dušne hrane, branja časopisov, ni manjkalo, ker v društveni sobi je bilo udom na razpolaganje vedno nad 24 časopisov in lepo uredjena knjižnica.

V društveni sobi bili so tudi o zimskem času večkrat večerni pogovori, katerih so se tudi odlični možje udeleževali, pri katerih je bil pogovor o izdaji potrebnih slovenskih učnih knjig, i. t. d.

V seji v dan 6. septembra pa se je določil dan občnega zboru in program temu zboru.

To so tedaj bolj stvarne in kratke poteze o delovanju našega „Slov. učit. društva“ v preteklem letu. Kakor vsikdar, tako hoče društvo tudi v prihodnje neustrašljivo delati in koristiti narodnej šoli na prid slovenske domovine in mogočne Avstrije. To našo nadejo nam vtrjuje to, da vidimo, da se je o narodnem obziru pri nas zadnji čas marsikaj za Slovence na bolje obrnilo, in da stvar, za katero se mi vsikdar poganjamo, vedno več prijateljev pridobiva in da se sploh odobrava. Veselo znamenje za to naj nam je tudi odlikovanje peterih udov našega društva. — Tedaj, poleg božje pomoči, poguma, vztrajnosti in vladarjeve milosti, pa nam je uspeh in napredek zagotovljen! (Dalje prih.)

Pouk za življenje.

(Franjo Gabršek.)

Učni črtež za katero koli vrsto občne ljudske šole je tako osnovan, da se učna tvarina počenši s prvim šolskim letom pa do najvišje starostne stopnje vedno bolj dopolnjuje in razširjuje; še le na zadnji stopnji podá se otroku neka celota in ona sovršenost učne tvarine, brez katere bi bila znanost, v ljudski šoli pridobljena, polovičarska in pomanjkljiva. Na tak način postane ves pouk živ organizem, kateri se razvija od znotraj na ven, sam sebe dopolnjujoč in iz določenega središča izvirajoč. Tako postopanje je povsem logično, kajti le na takov način mogoče je otroškemu duhu vzprejemati različno hrano v onej obliki, katera ustreza njegovim vzmožnostim.

Na večrazrednicah, sosebnou ondu, kjer je odločen vsakej starostnej stopnji poseben oddelek ali razred, je to vsekako lažje doseči, nego na dvo- in vzlasti na jednorazrednicah. Tù postane vsled deljenja učencev v oddelke naloga učiteljeva zelo težavna. Vender se dá tudi tù predpisani smoter na jednak način doseči, kot na večrazrednicah, se vé, da v ožjem obsegu, kar učni črtež sam zahteva. Na učnih črtežih se taka razvrstitev učne tvarine kaj lepo sklada, in misliti bi bilo, da bodo tudi vselej in vsi otroci preučili vso to na razne učne stopnje razdeljeno učno tvarino. V dejanji pa se pokaže, da se nahaja na vsakej šoli po več ali manj otrok, kateri predpisanega konečnega smotra nikakor ne dosežejo. Uzrokov tej pojavi je mnogo. Najglavnejši je ta, ker mnogo otrok nikdar ne dospè na najvišjo učno stopnjo, in tako tudi vse predpisane učne tvarine ne preučí. To pa izvira iz tega, ker nekateri otroci vsled slabega napredka v kakem nižjem razredu obsedé, ali pa, ker prepozno (s 7., 8. ali še poznejšim letom) v šolo vstopijo in potem vsled izpolnitve 14. (oziroma 12.) leta izstopijo. Obojih slučajev je mnogo, bodisi na deželi ali v mestih; nekaj jih je opravičenih, ter se jim ni móči izogniti; mnogo pa je temu kriva tudi nemarnost roditeljev, kateri svojih otrok ne pošljejo takoj z izpolnjenim 6. letom v šolo. Da pa obsedé otroci dalje časa v nižjem razredu, kot je treba, kriva

je poleg slabega šolskega obiskovanja in poleg resnične malomarnosti in nepazljivosti često tudi slaba duševna nadarjenost dotičnih otrok.

Prepoznamo vstopu in slabemu šolskemu obiskovanju v okom priti je zelo težavno, in vsa prizadevanja učiteljev v tej zadevi malo koristijo. Takih šolo zanemarjajočih otrok se bode vedno nahajalo in to vkljub novejši šolski noveli, katera je šolsko obiskovanje izdatno olajšala. V nekaterih obzirih pa se bode ravno vsled teh najnovejših olajšav prej označena nepravilna nekoliko povečala, kajti v zadnjih dveh letih, za kateri so olajšave dovoljene, ne bode mogoče otrokom, ki so prepozno v šolo vstopili, prej zamujene učne tvarine preučiti. Le ako se bode strogo na to pazilo, da se bodo olajšave podeljevale izključno le onim otrokom, ki so, kakor novela veleva, 6 let neprenehoma v šolo hodili, le potem mogle se bodo te težkoče olajšati in obrusiti; kajti potem bode mogoče učni črtež tako urediti, da bodo v resnici vsi otroci deležni onega pouka, kateri je za najvišjo stopnjo predpisan. Zadnji dve leti ste, kakor je občno znano, za pouk najpripravnější, zato bode tudi skrbeti, da se kolikor moči za pouk najugodnejše olajšave podeljujejo. Skrbeti bode pa tudi, da se ne samo na jednej in istej šoli, ampak tudi v večjih šolskih krogih kolikor mogoče le jedne in iste olajšave privoljujejo. Učna tvarina, neposrednje za življenje pripravljajoča, kakoršna je ravno ona zadnje stopnje, ostane vedno jedna in ista, bodisi potem skrčena ali razširjena. Zato ne bi bilo prav, ko bi se delale na raznih šolah prevelike razlike v podajanju te dušne hrane. In ravno v tej zadevi trebalo bi, da se izrečejo učiteljski krogi za najprimernejše olajšave, na katere naj bi se potem ozirale razne šolske in druge oblasti. Toliko se bode menda vendar učiteljstvu priznalo, da ono najbolj vé, kaj je v okviru šolske novele za otroke in za ljudstvo, mej katerim učitelj živi in deluje, najugodnejše in najkoristnejše. Ker užé jendenkrat imamo novo šolsko postavo, tedaj morajo v prvej vrsti ravno učitelji na to delovati, da se ona izpelje kolikor moči na korist šolstvu, t. j. pouku ljudstva. Taka vprašanja bi najbolj prijala učiteljskim zborovanjem, bodisi v uradnih konferencah ali pri učiteljskih društvih.

V vsakem slučaju pa, ali da otrok v napredovanju zaostane za drugimi učenci in potem vsled tega dalje časa v jednem in istem razredu tičí, ali pa, da prepozno v šolo vstopi in potem vsled izpolnitve 14. (12.) leta iz šole izstopi, vselej je škoda za otroka tako velika, da se ne dá nikdar več popraviti. Takov otrok ne pride nikdar v višji ali celó v najvišji oddelek, tedaj tudi nikdar ne vidi in ne sliši marsičesa, kar bi mu za poznejše življenje neposrednje in neobhodno prav prišlo. Znano je, da so zadnja leta otroškega šolanja najimennitnejša, ker tedaj je razum otroški najbolj vzpemenljiv za razne pojme. Vrhu tega poučujejo se ravno na najvišjej stopnji oni predmeti, kateri merijo naravnost na dejansko življenje. Ta stopnja ima namen, prehod iz šolskega v dejansko življenje omogočiti in usrečiti. Tù se razni učni predmeti še le dopolnijo in v celoto zlijejo, pregled čez užé priučeno učno tvarino se zbistri, in otrok začne še-le prav pojmiti, čemu mu bode vse to koristilo. Otrok v zadnjih letih šolskega življenja je torej popolnem sposoben za vzprejemanje tacega pouka, kakoršen je odmerjen za najvišji, t. j. zadnji oddelek, a vsled prej imenovanih ovir ne more tega pouka vzprejemati. Njegov zreli duh mora premljevati še ono tvarino, katero so njegovi vrstniki po letih užé zdavnaj zdelali; ko pa bi imel tudi on do tega priti, izstopi, kajti izpolnil je 14. leto. Razvidno je torej, da ostane takemu otroku marsikaka stran učne tvarine popolnem ptuja; takov otrok vzame s soboj v življenje nejasne pojme, na pol razumljeno tvarino, v vsakem predmetu manjka mu še mnogo do popolnega znanja, in ni se potem čuditi, če se osramočen spominja časa, ko je imel priliko, da bi se bil v šoli kaj več naučil, a je ni mogel uporabiti. Posebno pa vsi taki otroci ravno najpotrebnejšega, kar

bi jim prav za prav za poznejše življenje koristilo, nikdar ne izvedo ali v najugodnejšem slučaju le deloma in v splošnih obrisih. Tako je n. pr. s spisjem, posebno z opravljenimi spisi, z zemljepisjem, z računstvom i. t. d.

To nepriliko odstraniti je težavno, a nekaj se vendar le more storiti. Vsak učitelj poučuje za življenje, torej ne le oni v najvišjem oddelku, kateri neposrednje olajšuje prehod v dejansko življenje. Zato naj vsak učitelj pred vsem premisli, kako bi podal tudi takim učencem, pri katerih se užé naprej vé, da ne bodo dospeli do najzadnjega oddelka, vsaj nekaj onega, kar zahteva dejansko življenje. Popolnem se ta svrha tudi zbog tega ne dá doseči, ker bi se s tem škodovalo tistim otrokom, ki bodo izvrstno ves čas šolo obiskovali. Vendar tudi ta izgovor ni popolnem veljaven, kajti taki otroci bodo imeli še dosta prilik, na višjih stopnjah to nadomestiti, kar bi se jim znalo na nižjih skrajšati. Da more učitelj to svrho doseči, naj skrbi za tako uredbo svojega učnega črteža, da bode najpotrebnejše znanosti, če tudi v zmanjšanej meri, vsak deček in vsaka deklica pri svojem izstopu, naj se to zgodí prej ali poznej, s soboj v življenje vzel. To se lahko stori, ne da bi se škodovalo učnemu črtežu, kajti učitelj ostane vedno v okviru predpisane tvarine. Učne črteže v tem obziru izpreminjati, ne kaže, ker ti so le normalni načrti in veljajo v obče za vse otroke brez obzira na njih različno šolanje. A učitelju moralo bi se nekoliko prostejše gibanje dovoliti, ker le tako je mogoče, da bode učitelj vsacega razreda ali oddelka v mejah učnega načrta kolikor moči vsem svojim učencem z obzirom na njih prihodnost koristil.

Lepopisje v národni šoli.

(**Franjo Gabršek.**)

Pri lepopisnem pouku naj se nekako tako-le ravná:

1. Učenci morajo pred vsem pisne oblike temeljito ogledati, prav izpoznati, ostro pojmiti in razumeti. V to svrho je treba, da učitelj dotično črko večkrat in vzorno na šolsko tablo zapiše. Užé iz tega se vidi, da ima kreda v roki učiteljevej veliko važnost in da mora učitelj s kredo ravno tako dobro pisati kot s peresom, kajti po učiteljevem predpisu sprevrгла se bode tudi otroška pisava. Ker pa ima učiteljeva pisava tako posnemovalno moč, zato naj se učitelj trudi, da tudi izven prave lepopisne ure vse, kar piše, lepo piše. Ničesar ne posnemajo otroci tako radi, nego razvad in nedoslednosti učiteljevih. Črke je treba pisati v primernej velikosti, da jih vsi otroci morejo videti.

2. Ko je učitelj pisno obliko v njenej celoti predočil, preide naj takoj k pojasnovanju njenih pojedinih delov. V to svrho treba črko razstaviti v posamezne dele in te dele ostro omejiti in poočitati. Poišče se osnovna oblika, katera je podloga ali osredotočena jednota celej črki. Pojedini deli se gledé velikosti, meri, debelosti in načina vezanja v celih, pravilnih stavkih opišejo. Potem pa se izpeljava cele črke v zvezi opiše. S takim ravnanjem se doseže, da otroci pisno obliko tudi v njenih delih izpoznajo, da glavno črto prav omeje in ločijo od vseh pritiklin. Na takov način ne bode otrok pisnih oblik nezavestno pisal, temveč jih bode tako pojmil, da mu preidejo v duševno lastnino, da se o njih vsekdar lahko jasno in določno izrazi in da jih tudi še pozneje lahko sam iz sebe prosto in brez predpisa upodoblja.

3. Temu pojasnovanju in opisovanju pisnih oblik sledí njih posnemanje ali pona-rejanje v zvezke. Tukaj naj omenim pripravljajalnih vaj k pisanju, katere se tudi pri lepopisji ne smejo zanemarjati. Res, da so take vaje, kot vaje podlehtí, sklepov na rokah, prstih in lehtih, sosebno v prvem šolskem letu na svojem mestu, predno začnú